

FUNDACJA INSTYTUT ROZWOJU SPRAW SPOŁECZNYCH

RAPORT Z DEBAT EKSPERCKICH

Chrześcijańskie elementy u podstaw europejskich.
Sytuacja w 2021 roku

INSTITUTE FOR SOCIAL POLICY DEVELOPMENT
REPORT ON THE SERIES OF EXPERT DEBATES
„Christian elements at the core of Europe.
The situation in 2021”

**Instytut Rozwoju
Spraw Społecznych**

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury, Dziedzictwa Narodowego
i Sportu w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
„Kultura – Interwencje 2021”

O fundacji

Fundacja Instytut Rozwoju Spraw Społecznych (IRSS) to obywatelski think tank powołany do życia w maju 2020 roku jako ośrodek analityczno-badawczy i strategiczny partner Fundacji Kulskich na rzecz relacji polsko-amerykańskich. Misją IRSS jest dostarczanie decydomentom przekrojowych materiałów analitycznych poprzez zaangażowanie w dyskurs publiczny szerokiego grona liderów opinii, ekspertów sektorowych, przedstawicieli strony społecznej (pracowników, pracodawców etc.), a także mediów i przedstawicieli administracji publicznej – zarówno na szczeblu centralnym, jak i samorządowym.

About foundation

Institute for Social Policy Development Foundation (IRSS) is a civic think tank established in May 2020 as an analytical and research center and a strategic partner of the Kulski Foundation for Polish-American relations. IRSS mission is to provide decision-makers with cross-sectional analytical materials by engaging a wide range of opinion leaders, sector experts, representatives of the social area (employees, employers, etc.), media, as well as representatives of public administration – both at the central and local government level in the public discourse.

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury, Dziedzictwa Narodowego
i Sportu w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
„Kultura – Interwencje 2021”

CHRZEŚCIJAŃSKIE ELEMENTY U PODSTAW EUROPEJSKICH. SYTUACJA W 2021 ROKU

Data: 27 października 2021 r.

Miejsce wydarzenia: No.4 Residence oraz platforma internetowa (formuła hybrydowa)

Agenda:

Moderator:

Tomasz Sańpruch

Paneliści:

- **o. Maciej Biskup OP** – Dominikanin
- **Paweł Poncyłjusz** – Posel na Sejm RP, Koalicja Obywatelska
- **dr Edyta Bielak-Jomaa** – Warsaw New Tech University Foundation
- **adw. Joanna Modrzewska** – Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej, Ordo Iuris

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury, Dziedzictwa Narodowego
i Sportu w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
„Kultura – Interwencje 2021”

OPIS DEBATY

Dyskusja objęta tło historyczne powstania zjednoczonej Europy – ojców założycieli oraz oddziaływania wartości chrześcijańskich na procesy powstawania instytucji. W debacie została poruszona również kwestia roli i wpływu partii chadeckich oraz elementów chrześcijańskich na funkcjonowanie wspólnoty. Z racji tematu debaty nie zabrakło także rozmowy na temat Europy ojczyzn wg. Jana Pawła II.

WNIOSKI Z DEBATY

Maciej Biskup:

– „Cywilizacja chrześcijańska” jest konstruktem ideologicznym, używanym na potrzeby bieżącej polityki, w oderwaniu od doświadczenia wiary. Czym innym są wartości chrześcijańskie, rozumiane jako odwołanie do ewangelii i człowieczeństwa. Centrum doświadczenia chrześcijańskiego jest zbawienie przez człowieczeństwo – Chrystus stał się człowiekiem. Ojcowie założyciele myśleli o cywilizacji chrześcijańskiej w najgłębszym jej znaczeniu, traktując wartości i dziedzictwo chrześcijaństwa w uduchowiony sposób, bez przedmiotowego i politycznego podejścia.

– Ojcowie założyciele budowali nowy sposób myślenia o Europie po II wojnie światowej w oparciu o głębokie zrozumienie wartości chrześcijańskiej. Myśl o Europie narodów była myślą o spojrzeniu przez państwa ponad partykularną, egoistyczną perspektywę. Miały im przyświecać idee spotkania, dialogu, przebaczenia i pojednania. W tym duchu można rozumieć gesty, takie jak list biskupów polskich do niemieckich w 1965 roku.

– Dziś trwa powrót do przeżywania narodów w sposób egoistyczny, przepętniony narcyistycznym skupieniem na swojej niepowtarzalności narodowej. Europa oddala się od idei wspólnoty narodów, która przyświecała ojcom założycielom. Wiele odwołań do cywilizacji chrześcijańskiej w Polsce ma charakter przedmiotowy. Nie ma w nich woli przekraczania egoizmów narodowych i budowania jedności, tylko wykrojenia ze wspólnoty narodowej jak najwięcej dla siebie. Podobnie jak w XX-leciu międzywojennym dominuje egoizm nacjonalistyczny, co podkopuje wspólnotę europejską.

– Nie można traktować wartości chrześcijańskich tylko jako hasła. Często osoby mówiące o cywilizacji chrześcijańskiej mają niewiele wspólnego z jej najgłębszym rozumieniem. Zdarza się, że traktują człowieka przedmiotowo, idąc w kierunku populizmu. Odwołują się do podstawowych instynktów człowieka. Nie wystarczy fizyczna obrona polskich granic, ale konieczna jest też obrona człowieczeństwa i humanitaryzm. Udział społeczeństwa w dialogu jest ograniczony, co też odbiega od wartości chrześcijańskich.

Joanna Modrzewska:

– U podstaw Unii Europejskiej leżały wartości chrześcijańskie, jednak na przestrzeni lat zostały utracone. Do najistotniejszych wartości przy formowaniu wspólnoty należało chrześcijańskie braterstwo. Współcześnie UE przyjmuje postawę oskarżyciela, który oskarża Polskę o coś, nie dając jej prawa głosu. Jan Paweł II wskazywał, żeby „Europa odnalazła samą siebie”, aby powróciła do swoich chrześcijańskich korzeni i odbudowała jedność duchową.

– Dialog jest konieczny, lecz sam dialog może być nieskuteczny. Potrzebne jest działanie i ludzie, którzy będą je realizować. Droga chrześcijaństwa i braterstwa wyklucza Europę opartą na „cywilizacji śmierci” i na rozpadzie rodziny.

Edyta Bielak-Jomaa:

– Współczesna UE opiera się na swoich korzeniach. Nie istnieje zagrożenie braku wartości. Z punktu widzenia prawa. Nawiązanie do godności człowieka to metaprzestrzeń, którą powinna się budować wokół innych praw będących elementem dyskusji. Ważne jest poczucie głębi odpowiedzialności – za stworzenie podstaw, w których mogłyby funkcjonować państwa i narody, bez pozbawiania ich tożsamości. Wspólnota nie musi być jednakowa, ważne jest dążenie do wspólnego celu i realizacja w oparciu o podstawowe prawa człowieka.

– Godność jest wyznacznikiem, wokół którego można budować inne prawa, które można zawieszać w różnych okolicznościach. Nie wolno jednak zapomnieć dla kogo prawo jest wyznaczone i myśleć o człowieku jak o przedmiocie. Człowiek posiada przyrodzoną godność. Dopiero przyjęcie takich założeń pozwala na konstruowanie wspólnoty w oparciu o wartości, które leżą u jej podstaw.

– Żaden z twórców Wspólnoty Europejskiej nigdy nie powiedział, że ma być ona wspólnotą dla chrześcijan. Mowa była o odpowiedzialności rządzących za dobro wspólne – zarówno chrześcijan, jak i niechrześcijan – bez względu na poglądy i przekonania.

– Działanie dla klimatu czy podniesienia poziomu edukacji wymaga szerokiego dialogu. Najgorszym rozwiązaniem byłoby wykluczanie któreś ze stron. Odpowiedzialność za dobro wspólne i przyszłość jest niezbędna. Nie da się porównać 2021 roku z latami 50., przy współczesnym tempie rozwoju w ciągu roku przetwarzamy tyle informacji, ile ludzkość przetworzyła od początku istnienia.

– Pojawiły się wyzwania tworzenia podstaw prawnych, w których oddamy pole sztucznej inteligencji. Może pojawić się dylemat, czy podłączyć człowieka do komputera, czy komputer do mózgu człowieka. Żyjemy w świecie zdominowanym przez technologię. Wspólnota Europejska, która niegdyś była sztucznym tworem, może okazać się naturalnym sprzymierzeńcem w byciu konkurencyjnym wobec nie tylko potęgi gospodarczej Chin, Stanów Zjednoczonych i Indii, ale także w zapewnianiu standardów życia opartych o indywidualizm i wolność.

Paweł Poncyliusz:

– System wartości ewoluuje nieprzerwanie. Środowiska chrześcijańskie i katolickie należały do elit europejskich, które były predysponowane do tworzenia wspólnoty. Twórca flagi unijnej na łożu śmierci przyznał, że wieniec maryjny był wzorcem dla jej stworzenia. W 2021 roku świat jest bardziej zróżnicowany i doświadczony. Zmieniła się ludność zamieszkująca Europę, względem stanu z roku 1948. Trudno wyobrazić sobie by Unia była skansenem, który zamraza to, co było 70 lat temu.

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury, Dziedzictwa Narodowego
i Sportu w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
„Kultura – Interwencje 2021”

– Fundament chrześcijański w Unii przetrwał. Konsument jest w środku zawirowań klimatycznych. Celem jest, by w podeszłym wieku mógł żyć godnie i być w stanie korzystać z życia. Miłość do człowieka, która jest jednym z fundamentów chrześcijaństwa, przekłada się na człowieka jako konsumenta czy pracownika. Unia Europejska realizuje te idee poprzez dyrektywy i rozwiązania chroniące interesy ludzi.

– Trwa dyskusja na temat federalizacji, ale z uwzględnieniem poszanowania poszczególnych narodów. Symbole chrześcijańskie nie są widoczne na pierwszym planie polityki europejskiej, ale widoczne jest koncyliacyjne podejście i poszukiwanie dobra wspólnego. Poszukiwanie szerokiego konsensusu, z uwzględnieniem interesu mniejszych państw przy wprowadzaniu nowych rozwiązań, czerpie źródło w miłości i braterstwie do bliźniego.

– Partie chadeckie są dzisiaj w miejscu, gdzie były partie lewicowe w latach 50., co wynika też z pragmatyki działania. Hasła prezentowane m.in. przez CDU to postulaty ocierające się o lewicę, gdzie troska o słabszego jest na pierwszym planie. Pojawiają się też zmiany obyczajowe, które są zastęgą środowisk chadeckich. Wprowadzenie m.in. w Niemczech związków partnerskich było inicjatywą ugrupowań chadeckich.

– Przekrój społeczny zmienił się od lat 50. i politycy muszą znaleźć złoty środek między tradycjonalizmem a postępowymi oczekiwaniami. Nie można oderwać się całkowicie od tradycji chrześcijańskiej. Społeczeństwo jest na rozstaju wartości. Głównie są to jednak rozwiązania w poszczególnych krajach, a nie model narzucany przez instytucje Unii Europejskiej.

CHRISTIAN ELEMENTS AT THE CORE OF EUROPE. THE SITUATION IN 2021

Date: 27 October 2021

Venue: No.4 Residence and online platform (hybrid format)

Agenda:

Moderator:

Tomasz Sańpruch

Panelists:

- **Father Maciej Biskup** – Dominican
- **Paweł Poncyłjusz** – Member of the Polish Parliament (Sejm), Civic Coalition
- **dr Edyta Bielak-Jomaa** – Warsaw New Tech University Foundation
- **adv. Joanna Modrzewska** – Foundation Institute for Legal Culture, Ordo Iuris

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Co-financed by the Minister of Culture,
National Heritage and Sport
under the Programme
of the National Centre for Culture:
„Kultura – Interwencje 2021”

DEBATE DESCRIPTION

The discussion covered the historical background of the emergence of the united Europe – the founding fathers and the impact of Christian values on the processes of establishment of the institution. The debate also touched upon the role and influence of Christian Democratic parties and Christian elements on the functioning of the community. Taking into account the debate topic, there was also a conversation about the Europe of Homelands according to John Paul II.

DEBATE CONCLUSIONS

Maciej Biskup:

– „Christian civilization” is an ideological construct, used for the purposes of current politics, in isolation from the experience of faith. Christian values, understood as a reference to the gospel and humanity, are something different. The center of the Christian experience is salvation through humanity – the Christ became man. The founding fathers thought about Christian civilization in its deepest sense, treating the values and heritage of Christianity in a spiritual way, without an objectivist or political approach.

– The founding fathers built a new way of thinking about Europe after World War II based on a deep understanding of Christian values. The thought of a Europe of nations was for states to look beyond a particularistic, selfish perspective. They were to be guided by the ideas of encounter, dialogue, forgiveness and reconciliation. Gestures such as the letter from the Polish bishops to the German bishops in 1965 can be understood in this spirit.

– Today there is a return to experiencing nations in an egoistic way, filled with a narcissistic focus on their national uniqueness. Europe is moving away from the idea of a community of nations that guided the founding fathers. Many references to Christian civilization in Poland are of an objectivist nature. There is no will to transcend national egoisms and build unity but only to cut out of the national community as much as possible for oneself. As in the inter-war period, nationalistic egoism dominates, which undermines the European community.

– Christian values cannot be treated only as a slogan. Often people, who speak about Christian civilization, have little in common with its deepest understanding. It happens that they treat man as an object and go in the direction of populism. They appeal to the basic instincts of man. It is not enough to physically defend Polish borders, but it is also necessary to defend humanity and humanitarianism. Social participation in the dialogue is limited, which also departs from Christian values.

Joanna Modrzewska:

– Christian values lay at the core of the European Union, but over the years they have been lost. Christian brotherhood was one of the most important values during the formation of the community. Nowadays the EU takes the attitude of an accuser, who accuses Poland of something, without giving it a voice. John Paul II suggested that „Europe should find itself”, that it should return to its Christian roots and rebuild its spiritual unity.

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Co-financed by the Minister of Culture,
National Heritage and Sport
under the Programme
of the National Centre for Culture:
„Kultura – Interwencje 2021”

– Dialogue is necessary, but dialogue alone may be ineffective. Action is required, people are needed to carry it out. The way of Christianity and brotherhood excludes Europe based on the „civilization of death” and on the disintegration of the family.

Edyta Bielak-Jomaa:

– The modern EU is based on its roots. There is no danger of lack of values from a legal point of view. The reference to human dignity is a meta-space that should be built around other rights that are part of the discussion. A sense of depth of responsibility is important – to create a basis in which states and nations can function without being stripped of their identity. The community does not have to be the same, what is important is the pursuit of a common goal and implementation based on basic human rights.

– Dignity is a marker around which other rights can be built, which can be suspended in different circumstances. However, one must not forget for whom the right is designated and think of man as an object. Man possesses inherent dignity. It is only by accepting such assumptions community can be constructed on the basis of the values that lay at its foundation.

– None of the creators of the European Community ever said that it was to be a community for Christians. They spoke about the responsibility of those in power for the common good – both Christians and non-Christians – regardless of their views and beliefs.

– Acting for the climate or raising the level of education requires a broad dialogue. The worst solution would be to exclude any of the parties. Responsibility for the common good and the future is essential. It is impossible to compare 2021 with the 1950s, at the current rate of development we process in a year as much information as mankind has processed since the beginning of time.

– There are challenges of creating a legal foundation in which we give the field to artificial intelligence. There may be a dilemma whether to connect humans to computers or computers to human brains. We live in a world dominated by technology. The European Community, which was once an artificial creation, may prove to be a natural ally in being competitive with not only the economic might of China, the United States and India, but also in providing standards of living based on individualism and freedom.

Paweł Poncyliusz:

– The value system is constantly evolving. Christian and Catholic circles were among the European elites, who were predisposed to create a community. The creator of the EU flag on his deathbed admitted that the Marian wreath was the model for its creation. In 2021, the world is more diverse and experienced. The population of Europe has changed from what it was in 1948, and it is hard to imagine the Union being an open-air museum that freezes everything that was 70 years ago.

– The Christian foundation in the Union has survived. The consumer is in the midst of climate turbulence. The goal is that in old age s/he could live with dignity and be able to enjoy

life. Love for man, which is one of the basis of Christianity, translates into man as a consumer or worker. The European Union implements this idea through directives and solutions that protect people's interests.

– There is an ongoing discussion about federalization, but with respect for individual nations. Christian symbols are not visible in the foreground of European politics, but a conciliatory approach and search for the common good is visible. The search for a broad consensus, taking into account the interests of smaller states when introducing new solutions, is rooted in love and brotherhood towards one's neighbour.

– The Christian parties are today where the left-wing parties were in the 1950s, which is also due to the pragmatics of their actions. Slogans presented, among others, by the CDU are postulates verging on the left, where concern for the weak is in primary focus. There are also moral changes that have been brought about by Christian Democrats. The introduction of civil unions in Germany, among others, was an initiative of Christian Democrats.

– The cross-section of society has changed since the 1950s and politicians have to find the golden mean between traditionalism and progressive expectations. One cannot completely break away from the Christian tradition. Society is at a crossroads of values. Mainly, however, these are solutions in individual countries, not the model imposed by the institutions of the European Union.

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Co-financed by the Minister of Culture,
National Heritage and Sport
under the Programme
of the National Centre for Culture:
„Kultura – Interwencje 2021”

Partnerzy medialni / media partners

KURJER WARSZAWSKI

CAPITAL 24

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury, Dziedzictwa Narodowego
i Sportu w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
„Kultura – Interwencje 2021”